

Förenade målen C-395/08 och C-396/08

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

mot

Tiziana Bruno m.fl.

(begäran om förhandsavgörande,
som i båda målen har framställts av Corte d'appello di Roma)

”Direktiv 97/81/EG — Ramavtalet om deltidsarbete — Likabehandling av deltidsarbetande och heltidsarbetande — Beräkning av den anställningstid som ger rätt till ålderspension — Perioder då arbete inte har utförts omfattas inte — Diskriminering”

Förslag till avgörande av generaladvokat E. Sharpston, föredraget den 21 januari 2010 . . . . . I - 5122

Domstolens dom (andra avdelningen) av den 10 juni 2010 . . . . . I - 5153

Sammanfattning av domen

1. *Unionsrätten — Principer — Grundläggande rättigheter — Sociala rättigheter*
(Artikel 136 första stycket EG; EUF-fördraget, inledningen, tredje stycket; rådets direktiv 97/81, bilagan, klausul 4)
2. *Socialpolitik — Ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS — Direktiv 97/81*
(Artikel 141 EG; rådets direktiv 97/81, bilagan, klausul 4.1)

3. *Socialpolitik — Ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS — Direktiv 97/81*
(Rådets direktiv 97/81, bilagan, klausul 4)
4. *Socialpolitik — Ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS — Direktiv 97/81*
(Rådets direktiv 97/81, bilagan, klausulerna 1, 4 och 5.1)

1. Ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, som bifogats direktiv 97/81, i synnerhet klausul 4 i ramavtalet, har ett syfte som omfattas av de grundläggande mål som slås fast i artikel 1 i avtalet om socialpolitik och återges i artikel 136 första stycket EG samt i tredje stycket i inledningen till EUF-fördraget och i punkterna 7 och 10 första stycket i gemenskapsstadgan om arbetstagares grundläggande sociala rättigheter, vilken det hänvisas till i ovan nämnda bestämmelse i EG-fördraget. Dessa grundläggande mål består i att förbättra levnads- och arbetsvillkor och åstadkomma ett fullgott socialt skydd för arbetstagare. Det handlar närmare bestämt om att förbättra arbetsvillkoren för deltidsarbetande och att säkerställa att de skyddas mot diskriminering.
2. Pension som grundar sig på ett anställningsförhållande mellan en arbetstagare och en arbetsgivare, med undantag av den lagstadgade sociala trygghetspensionen, vilken i mindre grad baserar sig på anställningsförhållandet än på sociala överväganden, omfattas av begreppet anställningsvillkor i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, som bifogats direktiv 97/81.

I detta hänseende är det enda avgörande kriteriet för att bedöma huruvida en pension omfattas av tillämpningsområdet för artikel 141 EG att pensionen utbetalas till arbetstagaren på grund av anställningsförhållandet mellan honom och hans tidigare arbetsgivare, det vill säga anställningskriteriet, som hämtats från ovan nämnda bestämmelses ordalydelse. Detta kriterium kan förvisso inte vara ensamt avgörande, eftersom pensioner som utbetalas enligt ett lagstadgat system för social trygghet helt eller delvis kan vara knutna till erhållen lön. Socialpolitiska hänsyn, hänsyn till den statliga organisationen, etiska hänsyn eller till och med budgetöverväganden som har eller som kan ha spelat en roll då den nationella lagstiftaren antog ett system, kan emellertid inte ges företräde om pensionen endast är av intresse för en särskild kategori av

Med beaktande av dessa mål ska klausul 4 i ramavtalet anses ge uttryck för en princip i unionens arbetsrättsliga lagstiftning som inte får tolkas restriktivt.

(se punkterna 30 och 32)

arbetstagare, om den står i direkt relation till antalet tjänsteår och om beloppet beräknas på grundval av den senaste lönen.

För att kunna avgöra huruvida ålderspension omfattas av ramavtalets tillämpningsområde, ska den nationella domstolen, som är ensam behörig att bedöma de faktiska omständigheterna i de mål som pågår vid den och att tolka den nationella lagstiftning som är tillämplig, följaktligen undersöka huruvida pensionen uppfyller de tre villkor som anges ovan.

(se punkterna 42 och 46–48)

3. Klausul 4 i ramavtalet om deltidarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, som bifogats direktiv 97/81, ska, i fråga om ålderspension, tolkas på så sätt att den utgör hinder för att tillämpa nationella bestämmelser som, såvitt avser arbetstagare som utför vertikalt regelbundet återkommande deltidarbete, innebär att det bortses från perioder under vilka arbete inte utförts vid beräkningen av den anställningstid som ger rätt till sådan pension, såvida det inte finns objektiva skäl för den annorlunda behandlingen.

Principen om tidsproportionalitet är nämligen inte tillämplig vid fastställandet

av den dag då rätten till pension uppkommer, eftersom detta fastställande uteslutande grundar sig på den anställningstid som arbetstagaren ska tillgodoräknas. Denna anställningstid motsvaras nämligen av den period under vilken anställningsförhållandet faktiskt har varat och inte av omfattningen av det arbete som har utförts under denna period. Principen om icke-diskriminering av deltidarbetande och heltidarbetande innebär följaktligen att den anställningstid som beaktas vid fastställandet av den dag då en pensionsrättighet förvärfvas ska beräknas för den deltidarbetande som om han innehaft en heltidstjänst, varvid de perioder under vilka arbete inte utförts ska beaktas i deras helhet.

(se punkterna 66 och 75 samt punkt 1 i domslutet)

4. För det fall en nationell domstol, som är ensam behörig att bedöma de faktiska omständigheterna i de mål som pågår vid den och att tolka den nationella lagstiftning som är tillämplig, drar slutsatsen att nationella bestämmelser är oförenliga med klausul 4 i ramavtalet om deltidarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS, som bifogats direktiv 97/81, ska klausulerna 1 och 5.1 i ramavtalet tolkas på så sätt att de också utgör hinder för att tillämpa sådana bestämmelser.

(se punkterna 48 och 81 samt punkt 2 i domslutet)